

**Quæstionum Canoniarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. VIII. An homo teneatur obedire conscientiae irreprehensibiliter erranti?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

est, unde tunc hæc formaliter non sit imputabilis ad virtutem. Nec obstant Munniesæ rationes in contrarium, quibus jam respondimus à n. 777. his præmissis: exponendum igitur in sequentibus venit. 1. an, & qualiter homo irreprehensibiliter errans teneatur sequi talem conscientiam? 2. quid agendum, ubi talis conscientia per dubium superveniens excluditur? 3. quid si superveniat solùm aliquis scrupulus?

§. VIII.

An homo teneatur obedire conscientia irreprehensibiliter erranti?

802. **A**ffirmativam communis tenet cum Castropalao p. 1. tr. 1. D. 1. p. 3. n. 1. & constat ex dictis, tum novissimè n. 801. tum in præced. præterminis autem quæstionibus, an, ubi proponitur præcisè malum in communi, nihil determinatè de morali levitate, vel gravitate operis exercendi, nihilominus amplecti, & exercere tale opus, eo ipso sit mortaliter malum? & an, qui nunc ignorat, esse jejunium, & non jejunat, actu peccet, quia de præterito neglexit habere, quam potuisset, ac debuisset, notitiam de existente præcepto tali die jejunandi, licèt illi tunc non occurrat cogitatio, vel dubium, de existentia talis præcepti? cùm ad illam jam responsum sit in præmissis.

803. Quæstio est, an peccet sequens conscientiam errantem, quæ invincibiliter dicitur utramque partem contradictionis esse malam? & non peccaturum eligendo determinatè unam ex duabus, quarum alterutra necessariò eligenda est, ubi ambæ partes habent malitiam æqualem. Quia sic necessitatus ad alterutrum, quorum quodlibet proponitur malum moraliter, peccaret necessariò (non enim posset utrumque ommittere) peccare autem necessariò (necessitate nimirum antecedente) chimericum est.

804. Dices: etsi una pars ex illis contradictoriis necessariò eligenda sit, tamen, quando unam determinatè eligo, cùm potuerim illam non eligere, sed alteram, liberè hanc eligo, consequenter hanc eligendo, pecco. Confirmatur: ad meritum sufficit electio unius partis determinatæ præ alia; esto quis sit necessitatus ad bona omni-

Tom. I.

nò æqualia; ergo etiam ad demeritum, consequenter ad peccandum, esto quis sit necessitatus ad mala omninò æqualia. Ant. pat. 1. Christus fuit necessitatus ad obediendum Patri suo æterno, & tamen liberè egit obediendo. 2. omnes actus divini, quibus agit ad extra, sunt simpliciter infinitè laudabiles, consequenter necessariò liberi; & tamen in Deo est necessitas, ut velit, vel nolit, aut omittat, quo casu, & velle, & nolle, vel omittere in Deo, eandem habent bonitatem.

Resp. ex dictis de Deo uno, ubi actum est de imputabilitate actuum divinatorum, nec ad meritum, nec ad demeritum sufficere solam libertatem ad unum, ex omninò æqualibus, determinatè cum antecedenti necessitate ad alterutrum; nam in tali casu, sicut non foret laudabilis eligens bonum A. præ B. quando electio illius tantum boni excluderet, quantum ponitur, quin omitti possit utrumque; sic nec foret vituperabilis omittens quidem malum A. sed tantum malum necessariò eligens, eligendo B, quin omitti possit utrumque. Hinc ad object. & cum distinctione antecedentis: liberè hanc eligo, potens neutrum malorum eligere N. coactus eligere alterum eorum, si hoc non eligerem C. ant. & N. conseq. Non enim est dignus vituperio, qui eligit malum A. præ B. quando si non eligeret malum A, necessitaretur eligere malum B. in malitia omninò æquale malo A.

Ad primam confirmat. & supponi falsum. Nam, etsi ponas Christum, essentialiter impeccabilem, habuisse præceptum moriendi, etiam indispensabile; si tamen hoc præceptum illi à Deo impositum est dependenter à scientia media, media in Deo, quòd, si Judæi visis tot signis, Christo inferre vellent mortem, Christus ex amore generis humani sponte subiret mortem, necessitas moriendi non foret antecedens, sed consequens, atque adeò à Christo simpliciter evitabilis, omittendo mortem pro sensu diviso præcepti, ut pluribus exposui, agens de obedientia Christi, in tract. de Incarnatione.

Ad 2. & nullum actum esse imputabilem ad laudem, qui est electio unius objecti, præ alio, nisi objecta ipsa, saltem ex genere suo, in bonitate morali, fundamentaliter tali, sint inæqualia, propter ratio-

rationem in n. 805. Hinc loco cit. diximus, electionem *incarnationis*, præ omissione illius (esto & volitio, & nolitio incarnationis *formaliter* sint infinitè laudabiles) fuisse nihilominus in genere moris *ex genere suo*, inæquales; & volitionem ex genere suo, fuisse meliorem, si Deus illam ordinavit in finem virtutis v. g. charitatis in Deum, & proximum; nolitionem autem in finem justitiæ vindictivæ, quæ *ex genere suo* charitate inferior est. *Sic esse intellectivum*, ex genere suo nobilius est, quàm *esse calidum*; & quamvis utrumque *formaliter* esset infinitum, adeoque in sua linea *summum*; adhuc tamen, *esse infinitè intellectivum*, foret æstimabilius, quàm esset, *esse infinitè calidum*. Nam quando duobus inæqualibus adduntur æqualia, non tollitur inæqualitas, & excessus unius præ altero in eorum uno præsupposita.

808. Quæstio est. 2. an sit majus peccatum, agere juxta, vel contra conscientiam vincibiliter errantem? R. id pendere à materiæ gravitate, vel levitate; si enim conscientia vincibilis dicitur, teneri te *mentiri ex charitate*, ad salvandam vitam hominis, *non mentiri* erit contra charitatem; *mentiri*, contra veracitatem, quod illo minus est. Similiter, si dicitur *esse furandum* ad sublevandam egestatem pauperis, *nolle furari* minus est cæteris paribus, quàm *velle furari*. V. Sanchez l. 1. in Decal. c. 11. n. 15. Azor p. 1. l. 2. c. 8. q. 9. & c.

§. IX.

Quid agendum, ubi conscientia irreprehensibilis per dubium superveniens excluditur?

809. **N**on est dubium, excludi conscientiam, seu dictamen, & judicium mentis, quo quis sibi persuadet, *aliquid esse licitum, vel illicitum*, si superveniat dubium, vel negativum, vel positivum de honestate, vel turpitudine operationis, circa quam judicium illud versabatur. *Dubium enim propriè dictum* importat suspensionem judicij circa objectum directè propositum, ut dictum est n. 790. Suppon. autem. 1. hinc sermonem esse de dubio

præctico; quia, ut rectè notat Castropalaus P. 1. tr. 1. D. 3. p. 1. n. 4. cum dubio *speculativo* stat judicium *præctico* de recta operatione. Nam si dubites, *an hæc res sit tua?* dubium est *speculativum*; si autem non dubites, *an illam possis retinere?* quia reflexione factâ, *quod sis in possessione certa*, rectè ac *præctice* concludis, quòd tibi liceat retinere, manente dubio *speculativo*, de proprietate. Nam possessio, cæteris paribus, est sufficiens titulus, deponendi dubiam conscientiam, & honestandi retentionem, postquam factâ diligentia debitâ ad investigandum verum dominum, dubium vincere non potes; ita Covaruvias, Molina, Sanchez, Salas, & complures alij, quos refert, & sequitur Castropalaus cit. p. 2. n. 4.

Suppon. 2. *semper esse malum, & peccatum, operari stante dubio præctico sive negativo, sive positivo, de honestate, vel turpitudine operis exercendi*; ita communis; quia *quod non est ex fide, peccatum est*; quod autem non est ex conscientia, seu judicio mentis, non est ex fide, ut tradunt Patres ad illa Apostoli verba; ergo, qui operatur cum illo dubio, peccat. Hinc enim fit, quòd quis exponat se manifesto periculo transgrediendi legem Dei, & posthabendi amicitiam Dei, amoris illius boni, cujus causâ tale opus cum ejusmodi dubio amplectitur. V. dicenda à n. 815.

Si quæras, quid igitur in ejusmodi dubio taliter dubitanti agendum? R. quòd, *si possit deponere dubium*, hoc est, *per judicium mentis se determinare ad unam contradictionis partem, debeat se, saltem naturâ prius, ad unam determinatè partem sequendam resolvere*. Nam hæc determinatione suppositâ, adharendo determinatè uni parti contradictionis, intellectus desinit esse suspensus circa objectum directè propositum; consequenter desinit esse dubius. Sed circa hoc ipsum plures dubitationes occurrunt. 1. quid agendum, si etiam adhibitâ diligentia non possit vincere dubium? 2. an, si dubium sit positivum (quando scilicet intellectus anceps hæret, quid in præsentis casu agendum? esto pro utraque contradictionis parte occurrant rationes, sed ambæ in momentis rationum confligentium sunt vel propè æquales;